

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

DIGITALIZATION OF CRIMINAL PROCEEDINGS: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES

Ковальчук Л.В., студентка III курсу юридичного факультету
Донецький національний університет імені Василя Стуса

Довгань Б. В. студентка III курсу юридичного факультету
Донецький національний університет імені Василя Стуса

У статті проаналізовано переваги та недоліки стрімкої діджиталізації кримінального провадження в умовах сьогодення та визначено перспективи її подальшого розвитку з посиланням на набутий національний та зарубіжний досвід.

Охарактеризовано етапи становлення окресленого процесу та їх вплив на сучасний рівень розвитку електронного документообігу в кримінальному процесі.

Досліджено позитивні аспекти (доступність матеріалів справи, що дозволить запобігти процесуальному зловживанню; мінімальна часозатратність документообігу та максимальне забезпечення принципу розумних строків кримінального процесу; зменшення навантаження на слідчого та прокурора в питанні документальної рутини) та негативні аспекти (ризик фальсифікації матеріалів; мінливість технологічних ресурсів та відсутність належного технічного забезпечення правоохоронних органів; нестабільна кібербезпека) прийняття Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування».

Встановлено, що запровадження eCase MS характеризується ефективністю процесів розслідування, економічністю, систематизованістю та контрольованістю. Однак, окремі нормативні, інтегративні та безпекові питання потребують доопрацювання.

Виокремлено перелік питань, які потребують додаткової уваги законодавця щодо пілотного проекту надсилання повідомлень у мобільний застосунок «Дія» про дату та час проведення судових засідань, а саме: питання щодо місця друкованих повісток в кримінальному процесі, нормативної визначеності електронних повісток (наявності окремого підзаконного акту, який роз'яснює особливості роботи нової системи) тощо. Підсумовано, що проект щодо надсилання повідомлень у мобільний застосунок «Дія» про дату та час проведення судових засідань потребує апробації для з'ясування зручності цього процесу для громадян.

Наголошено на значимості використання в Україні зарубіжного досвіду діджиталізації кримінального провадження (передусім практики Чеської Республіки).

Зроблено висновок про те, що проблеми відсутності якісного технологічного забезпечення та неналежний рівень кібербезпеки гальмують розвиток електронного документообігу, що пояснює доцільність збереження паперової форми матеріалів та помірковане використання цифрових систем. Також запропоновано ввести окрему посаду уповноваженого з питань електронного документообігу для уникнення надмірного навантаження на правоохоронні та судові органи.

Ключові слова: кримінальне провадження, електронний документообіг, діджиталізація, Електронний суд.

The article analyzes the advantages and disadvantages of the rapid digitalization of criminal proceedings today and identifies prospects for its further development with reference to national and foreign experience.

The formation stages of this process and their influence on the current level of electronic development of document management in the criminal process are described.

Positive aspects (availability of case materials, which will prevent procedural abuse; minimum time consumption of documents and maximum provision of reasonable time of criminal proceedings; reduction of the burden on the investigator and prosecutor in the matter of documentary routine) and negative aspects (risk of falsification of materials; variability of technological resources and lack of technological resources, provision of law enforcement agencies, unstable cybersecurity) of the adoption of the Law of Ukraine «On Amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine on the introduction of information and telecommunications system of pre-trial investigation» has been investigated.

It is established that the implementation of eCase MS is characterized by the efficiency of investigation processes, economy, systematization and controllability. However, some regulatory, integrative and security issues need to be refined.

The list of issues that require additional attention of the legislator on the pilot project of sending notifications to the mobile application «Action» about the date and time of court hearings, namely: the place of printed summonses in criminal proceedings, regulatory certainty of electronic summonses, which explains the features of the new system, etc. It is concluded that the project on sending notifications to the mobile application «Action» about the date and time of court hearings needs to be tested to find out the convenience of this process for citizens.

The importance of using foreign experience of digitalization of criminal proceedings in Ukraine (especially the practice of the Czech Republic) is emphasized.

It is concluded that the problems of lack of quality technology and inadequate level of cybersecurity hinder the development of electronic document management, which explains the feasibility of preserving the paper form of materials and the moderate use of digital systems. It is also proposed to introduce a separate position of the Commissioner for Electronic Document Management to avoid excessive burden on law enforcement and the judiciary.

Key words: criminal proceedings, electronic document management, digitalization, Electronic court.

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій протягом останнього десятиліття сприяв активній діджиталізації багатьох сфер суспільства. Передусім варто виділити запровадження політики «Держава в смартфоні» у 2020 р. Вона включає в себе розробку мобільного застосунку «Дія», спрямованого на оцифрування офіційних документів та надання різних державних послуг онлайн. Як зазначав тодішній Прем'єр-міністр України О. Гончарук: «...Це те, про що ми мріяли – щоб держава була ефективною, майже непомітною, не створювала проблем, а навпаки була зручним сервісом...» [1]. А 30 березня 2021 р. Верховна Рада України прийняла Закон про внесення змін до Закону України «Про Єдиний державний

демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус», спрямований на можливість безперешкодного використання громадянами України е-паспорта та е-паспорта для виїзду за кордон [2].

Особливо актуальним питанням діджиталізації є для кримінального процесу, який сьогодні характеризується надмірним паперовим документообігом (справи можуть складатися з багатьох томів). Відповідно, ознайомлення з матеріалами кримінального провадження забирає багато часу. Саме тому 1 червня 2016 р. було прийнято Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформа-

ційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування» (далі – Закон № 1498-ІХ), метою якого є мінімізація та, як наслідок, повна відмова у майбутньому від паперового провадження на стадіях досудового розслідування та розгляду справ у суді [3].

За ініціативи Президента України В. Зеленського в співпраці з Міністерством цифрової трансформації України 28 грудня 2021 р. стартував пілотний проект, що полягає в надсиланні повідомлень у мобільному застосунку «Дія» про дату та час проведення судових засідань, в яких стороною по справі є користувач цього застосунку.

Попри те, що законодавчі новації є суттєвим кроком у напрямку розбудови високотехнологічної держави, але на сьогоднішній день вони мають як низку переваг, так і недоліків, що спричиняють певні ризики для здійснення кримінального провадження.

Варто наголосити, що питання діджиталізації вивчали М. Демура, О. Жученко, Д. Кисленко, Д. Клепка, І. Крицька А. Столітній, Т. Павлова, та багато інших науковців. Однак, невинний розвиток політики «Держава в смартфоні», карантинні обмеження, спричинені пандемією COVID-19, а також поява все нових викликів у сфері кібербезпеки обумовлюють актуальність досліджень в окресленій сфері.

Метою роботи є узагальнення переваг та недоліків стрімкої діджиталізації кримінального провадження в умовах сьогодення, визначення перспектив її подальшого розвитку з посиланням на набутий національний та зарубіжний досвід.

Для повного аналізу особливостей новітніх технологій в кримінальному процесі, необхідно дослідити етапи становлення цього явища. Так, оцифрування матеріалів кримінального провадження бере свій початок з 2011 р. Автоматизована система документообігу, що діяла з 2011 по 2017 р.р., забезпечувала централізоване зберігання текстів судових рішень та інших процесуальних документів, підготовку статистичних даних, неупереджений розподіл справ між суддями тощо. Стрімка еволюція цифрових технологій зумовлювала необхідність постійного удосконалення відповідної системи задля підвищення її ефективності.

У зв'язку з цим 15 грудня 2017 р. почала функціонувати Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система (далі – ЄСІТС) – сукупність інформаційних та телекомунікаційних підсистем (модулів), що забезпечують автоматизацію визначених законодавством процесів діяльності судів, органів та установ в системі правосуддя, включаючи документообіг, автоматизований розподіл справ, обмін документами між судом та учасниками судового процесу, фіксування судового процесу та участь учасників судового процесу у судовому засіданні в режимі відеоконференції, складання оперативної та аналітичної звітності, надання інформаційної допомоги суддям, а також автоматизацію процесів, які забезпечують фінансові, майнові, організаційні, кадрові, інформаційно-телекомунікаційні та інші потреби користувачів ЄСІТС (визначення взяте з Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) ЄСІТС, затвердженого Рішенням Вищої ради правосуддя від 17 серпня 2021 р. № 1845/0/15-21). Варто додати, що організаційне та фінансове забезпечення створення і функціонування окремих підсистем ЄСІТС здійснює Державна судова адміністрація України, яка несе відповідальність за їх належне функціонування та забезпечення захисту інформації [4].

Починаючи з 2018 р. було введено в експлуатацію підсистему «Електронний суд», яка передбачає можливість учасників судового процесу подавати до суду документи в електронному вигляді. Станом на липень 2019 р. у відповідній підсистемі було зареєстровано 22,6 тис. користувачів. До судів засобами «Електронного суду» надіслано 19,9 тис. заяв, проте значна їх частина відхиляється,

оскільки вони не подані в паперовому вигляді. Рада суддів рекомендувала приймати до розгляду документи, отримані з використанням підсистеми «Електронний суд» [5].

Фактично, ця підсистема покликана полегшити процеси документообігу, спростити можливість їх подачі та отримання, проте з огляду на неготовність судів до автоматизованої роботи виникають проблеми. Так, Державна судова адміністрація у своєму листі до судів із роз'ясненням стосовно роботи «Електронного суду» зазначає, що на сьогодні впровадження підсистеми відбувається поступово, а отже, відповідно до пункту 61 Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) ЄСІТС до забезпечення функціонування всіх підсистем справи розглядають в паперовій формі [4]. Таким чином, документи, які надходять в електронній формі в обов'язковому порядку роздруковуються, що не відповідає меті створення підсистеми «Електронного суду».

З усього вищезазначеного випливає, що прийняття Закону № 1498-ІХ [3] та інших новацій в кримінальному провадженні, в основу яких покладені технології, є закономірним продовженням реформи оцифрування кримінального процесу. Однак, останні законодавчі нововведення мають свою специфіку, адже передбачають перенесення всіх письмових матеріалів справи в цифровий простір, а отже, інший рівень взаємодії між усіма учасниками провадження. Тому необхідно детальніше охарактеризувати відповідні нормативні зміни.

Так, Законом № 1498-ІХ передбачається функціональне призначення інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування; надання доступу до матеріалів, які зберігаються в інформаційно-телекомунікаційній системі досудового розслідування; можливість інтеграції інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування з іншими інформаційними, інформаційно-телекомунікаційними системами у випадках, передбачених законом. Варто наголосити, що електронні процесуальні документи підписуються кваліфікованим електронним підписом, а їх примірники в електронній та паперовій формах визнаються оригіналами документів [6].

Дослідження специфіки окресленої законодавчої новації, позицій науковців щодо цього питання, а також практичне втілення конкретної ідеї в життя (на основі аналізу Електронного суду) дозволяє виокремити наступні переваги та недоліки діджиталізації кримінального провадження.

По-перше, тепер усі учасники кримінального провадження зможуть легко ознайомитися з матеріалами справи, що дозволить запобігти процесуальному зловживанню. Наприклад, через неправомірну відмову в наданні документів кримінального процесу (порядок ознайомлення закріплений в ст. 221. Ознайомлення з матеріалами досудового розслідування до його завершення та 290. Відкриття матеріалів іншій стороні КПК).

Однак, надання доступу до електронних документів має відповідати приписам кримінального процесуального права. Так, відповідно до ч. 1 і 2 ст. 222 КПК відомості досудового розслідування можна розголошувати лише з письмового дозволу слідчого або прокурора і в тому обсязі, в якому вони визнають можливим... Незаконне розголошення відомостей досудового розслідування тягне за собою кримінальну відповідальність, встановлену законом. Згідно з ч. 1 ст. 254 КПК відомості про факт та методи проведення негласних слідчих (розшукових) дій, осіб, які їх проводять, а також інформація, отримана в результаті їх проведення, не підлягають розголошенню особами, яким це стало відомо в результаті ознайомлення з матеріалами в порядку, передбаченому статтею 290 цього Кодексу [7].

Крім того, кожен учасник провадження зможе повною мірою бути проінформований про хід справи та реалізувати свої процесуальні права.

По-друге, електронний документообіг кримінального провадження значно зменшить час погодження процесуальних рішень, а отже, сприятиме реалізації принципу розумних строків. У ч. 1 ст. 28 КПК закріплено: розумними вважаються строки, що є об'єктивно необхідними для виконання процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень. Розумні строки не можуть перевищувати передбачені цим Кодексом строки виконання окремих процесуальних дій або прийняття окремих процесуальних рішень [7]. Однак, на практиці саме це питання є найбільш дискусійним в кримінальному процесі.

Наприклад, відповідно до ч. 4 ст. 324 КПК прокурору та захисникові, які раніше не брали участі у кримінальному провадженні, суд зобов'язаний надати час, достатній для ознайомлення з матеріалами кримінального провадження і підготовки до участі в судовому засіданні. Якщо такий прокурор або захисник отримують електронний доступ до всіх матеріалів (вже певним чином структурованих та систематизованих), то це займе менше часу на їх вивчення і буде більш продуктивним, ніж витребування усіх документів, доказової бази та подальше встановлення причинно-наслідкового зв'язку справи.

Також можна значно економити час на усуненні формальних помилок в процесуальних документах (неправильні реквізити, відсутність підпису тощо).

По-третє, діджиталізація є способом зменшити навантаження на слідчого й прокурора у кримінальному провадженні щодо розгляду клопотань і подальшого судового оскарження ненадання відповіді на них або відмови в задоволенні таких клопотань [8].

Проте заповнення електронних документів (поряд з паперовою) є додатковим навантаженням на уповноважені органи. Відповідно, доцільно запровадити окрему посаду в правоохоронних та судових органах, в обов'язки якої має входити робота з електронним документообігом.

Крім переваг, має місце низка недоліків цифрового реформування кримінального процесу. Це передусім ризик фальсифікації матеріалів, що нівелює принцип законності та, як наслідок, ставитиме під сумнів справедливості провадження. В іншому випадку, може зумовити збільшення апеляційних скарг з підстави можливого незаконного втручання в роботу електронно-цифрової бази.

Досить поширеною сьогодні є проблема перевантаження сервера, тимчасових збоїв в роботі бази даних або ж елементарна відсутність Інтернет-з'єднання, що перешкоджає оприлюдненню інформації. Якщо оцінювати кількість справ в судових архівах, то можна припустити, що перебої в роботі електронного документообігу будуть частими через надмірність інформації. А це спричиняє затягування кримінального процесу. Зважаючи на «непостійність» електронних ресурсів, відмовитися від паперового варіанту ведення документообігу сьогодні практично нереально. Відповідно, наявність альтернативних способів ведення матеріалів справи сприяє ефективному здійсненню роботи правоохоронними та судовими органами в ході кримінального провадження.

Зворотна проблема – відсутність належного технічного забезпечення правоохоронних органів, що перешкоджає можливості ефективно використовувати усі доступні системи. Так, сьогодні більшість дільниць, передусім в сільських місцевостях, мають низький рівень забезпеченості технічними пристроями необхідної потужності.

Безумовно, найбільшим викликом діджиталізації і збалансованому розвитку сучасних технологій загалом є загроза кібератак. Так, якщо в 2020 р. кількість зафіксованих кібератак в Україні становила два мільйони, то вже в 2021 р. в середньому щотижня в Україні виявляється від 1 до 2 мільйонів кіберінцидентів. Результатом такого явища стає так званий «злив інформації», яка в подальшому використовується злочинцями для різноманітних цілей: від використання банківських даних для отримання коштів до розголошення таємної інформації [9].

Тобто, електронний доступ до матеріалів справи, які містять таємниці, що охороняється законом, має підлягати особливому захисту. В іншому випадку, така інформація не повинна підлягати електронному оприлюдненню взагалі.

Що стосується інших законодавчих новацій, то слід зазначити, що 30 квітня 2020 р. відбувся запуск пілотного проєкту системи електронного кримінального провадження ECase Management System (MS) (далі – eCase MS) – системи оптимізації досудового розслідування антикорупційних органів України. Вона інтегрована з Єдиним реєстром досудових розслідувань та системами судових органів, що дозволить НАБУ, САП та ВАКС взаємодіяти онлайн, пришвидшити час та підвищити якість досудового розслідування [10].

Основними причинами та беззаперечними перевагами її запровадження можна вважати: 1) підвищення ефективності процесів розслідування за рахунок єдиних методів управління, автоматизації та стандартизації ручних процедур; 2) скорочення витратів на ведення справи за рахунок автоматизації процесів та нагадувань про терміни подій кримінального процесу; 3) автоматизована підготовка звітів; 4) міжвідомча інтеграція документів; 5) контрольованість кримінального процесу тощо [11].

При цьому, науковець Д. Кисленко виділяє три групи ризиків, які можуть виникнути на шляху повноцінного запуску системи: 1) нормативні – щодо закріплення поняття електронного кримінального провадження та основних правил діяльності eCase MS; 2) інтегративні – можливість дублювання даних в eCase MS та інших автоматизованих системах документообігу суду (наприклад, Єдиний реєстр досудових розслідувань); 3) безпекові – хоча eCase MS підлягає державній експертизі в сфері технічного захисту інформації, яку має здійснити Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації, питання кібербезпеки є одним з найбільш проблематичних сьогодні, про що йшла мова вище [12, с. 117].

Окремо слід охарактеризувати позитивні та негативні аспекти початку реалізації пілотного проєкту щодо надсилання повідомлень у мобільний застосунок «Дія» про дату та час проведення судових засідань.

Варто зауважити, що така законодавча ініціатива була породжена реальною практикою сповіщення осіб про виклик на судові засідання, яка набрала популярності протягом карантину. Так, замість способів виклику, передбачених КПК (безпосереднє вручення повістки особі; надсилання її поштою, електронною поштою чи факсимільним зв'язком; здійснення виклику по телефону або телеграмою), слідчі надсилають повістки у месенджери (Viber, WhatsApp, Telegram). Хоча це не передбачено нормами кримінально процесуального законодавства, в певних випадках суд надавав дозвіл на примусовий привід, якщо особа не реагувала на повідомлення слідчого (ухвала від 17.09.2020, Київський районний суд м. Одеси). Проте такий спосіб «вручення» повістки є неправильним, адже: 1) неможливо підтвердити, що повістку надіслав саме слідчий, а номер отримувача закріплений за конкретною особою; 2) фото профілю в месенджері також не є підтвердженням отримання повістки, адже таку можливість має кожний користувач; 3) законодавство не передбачає виклики через мобільні додатки, оскільки неможливо підтвердити отримання повістки особою [13].

З одного боку, в умовах карантину новація із окресленим вище використанням «Дії» є досить вдалою, адже за кожною особою закріплений свій акаунт. Це зручно як для тих, хто надсилає повістку, так і для тих, хто її отримує. За даними, розміщеними на офіційному веб-порталі «Судова влада України», станом на 29 грудня 2021 р. більш ніж 54 тисячі українців скористались сервісом отримання повідомлень про дату та час проведення судових засідань в застосунку «Дія» [14].

Попри простоту в користуванні та мінімальну часозатратність, виникають окремі питання щодо ефективності використання новації, а саме: 1) як бути особам, які не мають смартфона або не вміють користуватися застосунком «Дія» (наприклад, пенсіонери та більшість сільських жителів); 2) чи будуть мати місце друковані повістки поряд з електронними; 3) яким чином визначається момент повідомлення особи про виклик до суду (автоматично чи треба відповідати на повідомлення про отримання сповіщення); 4) як запобігти ризику навмисного видалення повідомлень для затягування кримінального процесу. Або зворотна ситуація – як особі довести, що вона не мала можливість переглянути сповіщення, якщо воно було надіслане; 5) які дії судових органів на випадок збою в роботі мобільного застосунку «Дія» тощо.

Останнє питання є особливо гострим в умовах сьогодення, адже, незважаючи на те, що офіційні сервери держави піддаються особливому захисту, вони також можуть зазнавати втручання шахраїв. Так, 14 січня 2022 р. хакери атакували низку урядових сайтів, зокрема МЗС, МОН, Міненерго, ДСНС, «Дію». На головній сторінці цих сайтів було розміщено повідомлення провокаційного характеру [15]. Подібні прецеденти надзвичайно небезпечні, адже ставлять під загрозу персональні дані мільйонів українців.

Слід також наголосити, що діджиталізація судової системи активно розвивається в зарубіжних державах. На сьогоднішній день електронне судочинство поширене в багатьох високорозвинених країнах, зокрема це стосується США, Канади, Італії, Німеччини, Великої Британії та інших.

До прикладу, в США судова система передбачає можливість вільного доступу до інформації про судові документи, реєстри прийнятих до розгляду заяв, історії ухвалених рішень тощо. В Канаді самі сторони визначають формат проведення судочинства, за заявою заінтересованої особи суд може ухвалити рішення про проведення засідання онлайн. При цьому, паперових справ там вже давно немає в жодній інстанції. Усі документи подаються, приймаються та розглядаються в електронній формі. Тому там не існує проблем зі зберіганням об'ємних друкованих справ, що лише займають місце та час на їх оформлення [16].

Яскравим прикладом для наслідування слугує електронна система Чеської Республіки E-Case Management System (eCMS), що почала функціонувати з 2006 р. в органах поліції. Її специфіка полягає в матеріальному забезпеченні правоохоронних органів гаджетами, під'єднаними до eCMS, що дозволяє перевіряти осіб, транспортні засоби, реєструвати провадження, знімати відбитки пальців тощо. Основна перевага такої системи полягає в можливості обліку проведених розшукових дій та отримання доступу до всіх електронних документів. Саме ця система взята за основу в Україні [17, с. 43].

Зважаючи на все вищенаведене, можна стверджувати, що, попри низку ризиків та прорахунків, які потрібно врегулювати законодавчо та пропрацювати на практиці, сама концепція судової реформи в напрямку її цифровізації є досить прогресивною та актуальною.

Висновки. У ході дослідження було встановлено наступне:

по-перше, процес діджиталізації кримінального провадження бере свій початок з 2011 р. За цей час було створено автоматизовану систему документообігу, ЄСІТС, підсистема «Електронний суд». Аналіз специфіки їх функціонування доводить, що, хоча вони покликані полегшити процеси документообігу, судді скептично ставляться до автоматизованої роботи та надають перевагу паперовим матеріалам;

по-друге, прийняття Закону № 1498-IX та інших новацій в кримінальному провадженні, в основу яких покладені технології, є законодавчим продовженням реформи оцифрування кримінального процесу та передбачають новий рівень взаємодії між усіма учасниками провадження. Основними перевагами прийняття Закону № 1498-IX є: 1) доступність матеріалів справи, що дозволить запобігти процесуальному зловживанню; 2) мінімальна часозатратність документообігу та максимальне забезпечення принципу розумних строків кримінального процесу; 3) зменшення навантаження на слідчого та прокурора в питанні документальної рутини. До недоліків варто віднести: 1) ризик фальсифікації матеріалів; 2) мінливість технологічних ресурсів та відсутність належного технічного забезпечення правоохоронних органів; 3) нестабільна кібербезпека;

по-третє, запровадження eCase MS характеризується ефективністю процесів розслідування, економічністю, систематизованістю та контрольованістю. Однак, окремі нормативні, інтегративні та безпекові питання потребують уваги законодавця;

по-четверте, проєкт щодо надсилання повідомлень у мобільний застосунок «Дія» про дату та час проведення судових засідань потребує апробації для з'ясування зручності цього процесу для громадян. При цьому, питання місця друкованих повісток в кримінальному процесі, нормативної визначеності електронних повісток (наявність окремого підзаконного акту, який роз'яснює особливості роботи нової системи) залишаються неврегульованими, що створює прогалину в законодавстві;

по-п'яте, досвід зарубіжних країн підтверджує необхідність подальшого розвитку діджиталізації кримінального процесу (особливо практика Чеської республіки, яка є зразковою для України).

Таким чином, законодавчі новації в цій сфері є доволі прогресивними сьогодні, але невирішеність проблеми відсутності якісного технологічного забезпечення та неналежна кібербезпека гальмує розвиток електронного документообігу. Тому поки ці питання залишаються не вирішеними, ключовим моментом є збереження паперової форми матеріалів та помірковане використання цифрових систем (особливо щодо використання таємної інформації).

Також необхідно запровадити окрему посаду уповноваженого з питань електронного документообігу для уникнення надмірного навантаження на правоохоронні та судові органи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Президент, Прем'єр-міністр, Мінцифри презентували мобільний застосунок «Дія». *Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України Урядовий портал*. URL: <https://cutt.ly/OOlaKDZ> (дата звернення 30.01.2022).
2. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20 листопада 2012 р. № 5492-VI. *Відомості Верховної Ради*. 2013. № 51. ст. 716 (із змінами).
3. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування: Закон України від 1 червня 2021 р. № 1498-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2021. № 31. ст. 253.
4. Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: затв. Рішенням Вищої ради правосуддя від 17 серпня 2021 р. № 1845/0/15-21. *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: <https://cutt.ly/oOlgAF6> (дата звернення 29.01.2022).
5. Щодо неоднозначної практики застосування судами підсистеми «Електронний суд»: Рішення Ради суддів України від 20 вересня 2019 р. № 75. *Веб-портал Закон і Бізнес*. URL: <https://cutt.ly/oOlkWY> (дата звернення 29.01.2022).
6. Пояснювальна записка до Закону про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування. *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: <https://cutt.ly/mOlr0u> (дата звернення 29.01.2022).

7. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10. № 11-12. № 13. ст. 88 (із змінами).
8. Диджиталізація кримінального процесу. *Веб-портал Юрист і Закон*. URL: <https://cutt.ly/kOIkR8a> (дата звернення 30.01.2022).
9. В Україні фіксують до двох мільйонів кіберінцидентів щотижня. *Веб-портал Укрінформ*. URL: <https://cutt.ly/cOIkJTB> (дата звернення 30.01.2022).
10. Впровадження eCase MS допоможе детективам скоротити тривалість досудового розслідування. *Офіційний веб-портал Національного антикорупційного бюро України*. URL: <https://cutt.ly/KOlldAl> (дата звернення 30.01.2022).
11. Презентація системи електронного кримінального провадження у національному антикорупційному бюро України. *Офіційний веб-портал Національного антикорупційного бюро України*. URL: <https://cutt.ly/xOlldyR> (дата звернення 30.01.2022).
12. Кисленко Д.П. Захист прав особи в аспекті діджиталізації кримінального провадження. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2021. Вип. 29. С. 114-119.
13. Чи можуть слідчі надсилати повістки на допит у месенджерах?. *Веб-портал юридичної фірми Bargaen*. URL: <https://cutt.ly/VOlzREI> (дата звернення 30.01.2022).
14. Судові повістки вже в «Дії». *Офіційний веб-портал Судова влада України*. URL: <https://cutt.ly/2OlzM1v> (дата звернення 30.01.2022).
15. Хакерська атака: у Мінцифри заспокоїли користувачів «Дії». *Аналітичний портал Слово і Діло*. URL: <https://cutt.ly/sOlxrO7> (дата звернення 30.01.2022).
16. Електронне судочинство: міжнародний досвід та переваги запровадження. *Офіційний веб-портал Судова влада України*. URL: <https://cutt.ly/nOlxUKS> (дата звернення 30.01.2022).
17. Жученко О.Д. Електронне кримінальне провадження в деяких іноземних країнах: огляд практики використання. Збір. тез доп. студ., аспір. та здобув. – учасн. 76-ї звіт. конф. Одеського нац. ун-ту імені І. І. Мечникова (Одеса, 26-28 квіт. 2020 р.). Одеса : Фенікс, 2021. С. 42-44.